

SLOVENSKI NAROD.

Izbaja vsak dan **svečer**, izimši nedelje in praznike ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznaki plačuje se od štiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12.

Upravnništvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Zaradi praznika Sv. Treh Kraljev izide prihodnji list v četrtek, dne 7. januarja 1897.

Leto 1896.

II.

Na Ogerskem so minolo leto proslavljali tisočletnico, kar so divje madjarske čete prihrule iz Azije v to deželo, ropajoč, požigajoč in uničujoč vsako kulturo. Naravno je, da se tega slavlja niso mogle udeležiti nemadjarske narodnosti, kajti bilo bi preveč, da bi kdo še proslavljal svoje zati-ralce. Saj je prihod Madjarov v Evropo, osobito za Slovane blizu jednacega pomena, kakor prihod divjih Turkov. Praznovali so Madjari tisočletnico svojo z deželno razstavo. Ali slabo se je obnesla, bodisi glede obiskovalcev, kakor tudi glede izlo-ženih predmetov. Nič ni pomagalo, da je madjarska vlada izdala na tisoče in tisoče za časnike skoraj vsega sveta, da so delali reklamo za razstavo. Za- stonj so vabili v Budimpešto ljudi, zagotavljajoč jim vsakovrstno zabavo. Nekaj obiskovalcev je prišlo le zaradi tega, ker so zastonj prevažali v Budimpešto kmete, in se je uradnikom ukazovalo, da morajo iti na razstavo.

Izloženi predmeti pa tudi niso imeli kdo ve kake vrednosti in naposled se je pa še izvedelo, da večina teh predmetov ni bilo delo ogerske indu- strije, temveč je bilo naročenih na Dunaju, v Nem- čiji ali pa v Parizu. Več izdelkov je pa bilo slo- vanskih in rumunskih, katere so si na razne načine pridobili Madjari. Ako bi bila pa razstava obsejala jedino madjarske izdelke, bila bi popolnoma prazna. To je čisto naravno, ker Madjari niso za nobeno delo na kulturnem poprišču. Vse, kar je madjarskega v tem oziru, so jim storili možje drugih narodno- stij, renegatje.

Po več krajih na Ogerskem so nemadjarski prebivalci protestovali proti proslavljanju tisočlet- nice ogerske države. Madjarski nasilniki so seveda kar pozapri take nezadovoljnosti. Celo na Dunaju se je oviralo dijaštvo pri protimadjarški demonstraciji. Vzlic vsem naporom oblasti, da bi zatrl vse take proteste, je vendar svet izvedel, da velik del oger- skega prebivalstva ni s tem zadovoljen. Vzlasti je tudi razstava bila najboljši dokaz za to, da so vnanji narodi začeli prav presojati Madjare in so

zanje izgubili vse simpatije. Iz Francije, kjer so še nedavno bili jako navdušeni za viteške Madjare, ni skoro nikdo prišel v Budimpešto. Niti avstrijski Poljaki, ki se neradi komu zamerijo, niso hoteli iti poveličevati v Budimpešto madjarske ošabnosti. Da so bili Poljaki izostali, je tem pomenljivejše, ker so Madjari bili obiskali gališko razstavo.

Drugi važen dogodek na Ogerskem so pa bile državnozbornske volitve. Uspešne so bile za vlado, a vršile so se pod takim pritiskom, da so se celo nekateri ogerski krogi čudili Banffyjevi umetnosti, voditi volitve, dasi so pod sv. Štefana krono že vsega navajeni. Volilne agitacije so vlado stale več mili- jonov. Slovani in Rumuni se največ volitev niso udeležili videč, da v taci razmerah ničesa ne opravi- jo. Tu se je madjarsko nasilstvo videlo v vsej odkritosti. Zato pa imajo volitve to dobro posledico, da je svet tudi zunaj Ogerske spoznal viteške Madjare. Na Dunaji so pa izgubili vsled tega mnogo veljave in to nas tolaži, da se tudi prej ali slej razmere izboljšajo tudi na Ogerskem. Vlada, ki se mora posluževati takih sredstev, kot se jih je Banffy pri volitvah, se ne more obdržati.

Za ogerske Slovane je bilo minolo leto prav tako žalostno, kakor so bila prejšnja. Pregarjali so Madjari slovanske narode na vso moč. V več šol so jim urinili madjarščino. Slovakom posebej so z nasilstvom pomadjarili cerkveno upravo, v katerej so poprej imeli močno zaslonbo svoje narodnosti. Da bi jih še poprej pomadjarili, razširjajo po slovaških vaseh madjarske liste zastonj, to je na vladne stroške, a slovaške liste pa preganjajo. Od novega leta še ogerski Slovani nimajo pričakovati izboljšanja, če vendar se že kažejo znamenja, da je mad- jarska ošabnost že prestopila svoj vrhunec in jo zadene tista osoda, katero so zaslužili že mrtvični nemški levičarji tostran Litve.

Državni zbor.

Na Dunaju, 4. januarja.

Poslanska zbornica se je zopet sešla; dasi umira in je nje konec prav blizu, mora vendar še delati, dognati mora proračunsko razpravo.

Danes je zbornica nadaljevala razpravo o pro računu naučnega ministerstva. Pri poglavju „visoke šole“ se je oglasil tudi naučni minister baron

Gautsch ter v daljšem govoru pojasnjeval svoje nazore glede namenov visokih šol. Izmed drugih go- vornikov je omeniti tržaškega poslanca Luzzatta, kateri je tarna, da se z Italijani ravna kakor da so parijski mej avstrijskimi narodi in izrekel vladi svoje nezaupanje kot Italijan in kot žid še posebe, češ, da gleda vlada naraščanje protisemitizma z nonšalantno ravnodušnostjo.

Na razpravo je potem prišlo poglavje „srednje šole“. Pri tej priliki so nemški poslanci uprizorili veliko akcijo zoper celjsko utrakvistično gimnazijo.

Češkonemški poslanec Bendel je trdil, da kulturno nikakor ni potrebno, da se utrakvistična gimnazija nabaja ravno v Celju in da je tega za- voda namen, Celje posloveniti. Zshteval je, naj se glasuje o celjski postavki imenoma. Govornik je dalje dokazoval, da nasprotuje čl. 19. drž. osnovnih zakonov, če se učenje drugega dež. jezika uvede obligatorno.

Razni poslanci so navajali lokalne potrebe, dr. Foregger, celjski poslanec, pa je predlagal, naj se postavka za celjsko utrakvistično gimna- zijo črta. Foregger je nemškim poslancem iz Češke očital, da falsificirajo zgodovino glede njih postopanja o celjskem vprašanju, da bi se volilcem pri- kupili, napadal potem celjsko utrakvistično gim- nazijo in Slovence sploh ter izjavil, da ne misli več kandidovati.

Posl. dr. Ferjančič je zavračal Foregger- jeva izvajanja, povdarjaje, da zmatrajo Slovenci celjsko vprašanje kot rešeno. Foreggerjev govor je naredil le humorističen utis, in kdor bi se s tem govorom resno bavil, bi mu izkazal preveliko čast. Govornik je končno zahteval, naj se za Kranjsko nastavi še jeden dež. šolski nadzornik.

Razprava se je potem pretrgala, na kar je Steiner utemeljeval svoj nujni predlog glede termin-trgovine z žitom, Nitsche pa je interpe- loval vlado radi direktnih volitev v drž. zbor.

Prihodnja seja bo jutri.

V Ljubljani, 5. januarja.

Dolenjeavstrijskega deželnega zbora odsek i bodo delovali tudi mej zborovanjem državnega zbora. Seveda delo mej državnozbornskim zborovanjem ne bude posebno živahno, a deželo bude pa stvar

LISTEK.

Hymnus.

Besede V. Hájkove, uglasbil dr. A. Dvořák. Op. 30.

V izvanrednem koncertu l. 1873. pel je „Hla- hol“ v Pragi dve noviteti, Bendlov „Spev vil nad vodami“ za solo, ženski zbor in orkester, in Dvořakov „Hymnus“, za mešan zbor z orkestrom, oboje pod vodstvom Bendlovim. Prva skladba ni takrat uspela, kakor bi bila zaslužila in tudi uspeh drugih točk programa je bil oslaben, kajti misli vseh poslušalcev bile so razvnete na mogočni skladbi Dvořakovi. Tak cgromen, nečuden uspeh učinil je tedaj „Hymnus“. — Uspeh te skladbe bil je odločilen za Dvořaka in njegovo bodočnost, v drugi vrsti za češko glasbo sploh.

Kakor znano, (glej „Slovenski Narod“ z dne 21. marca 1893 l.) živel je Dvořák od l. 1862. v Pragi, v službi pri češkem gledališču kot violist. Plača ni bila najslajnejša, vendar je Dvořák v tem času mnogo skladb priobčil, kakor: Pesmi s kla- virjem (op. 2. 3. 6. 7. 9. 28), silhouette za klavir (op. 8), romanco za gosli z orkestrom (op. 11),

kvintet (op. 18), klavirski trio (op. 21), kvartet (op. 23), serenado e dur za orkester (op. 22), kme- tovalčovo himno (op. 20) in druge. Izmed vseh teh skladb imela je pa le serenada večji uspeh. Slava Dvořakova prične se pa uprav z njegovo domorodno himno (op. 30), zloženo na besede Vitezslava Háka iz pesmi: „Dediči Bele gore“. S tem delom povspel se je Dvořák mej prve skladatelje češke.

Pouspehu, kojega je imela ta himna pri „Hla- holovem“ koncertu, podelilo je ministerstvo Dvořaku l. 1873. državno stipendijo, ob jednom dunajskim skladateljem: Beer, Fuchs, Mandiczewski in še devet drugim. Dvořák pustil je službo pri gledališču ter se popolnoma kompoziciji posvetil. Plodovitost nje- gova je velikanska, fantazija brezmejna, tehnika pa tudi nedosegljiva. Najnoveje delo njegovo, kvartet g dur, nosi že št. 106. Višino, na kateri stoji Dvořák kot instrumentalni skladatelj, označil je dunajski kritik dr. R. Hirschfeld v „Neue musik. Presse“ z dne 20. dec 1896 z besedami: „Dvořák's Ausdrucks- fähigkeit und Orchestertechnik ist eine ganz anser- ordentliche. Würde Dvořák musikalisch eine Wein- lese schildern, so kämen die berühmten Sperlinge des Zeuxis herbei, um an den Beeren zu picken.“

Dvořák ist zu einem Grade der Technik angelangt, dass er jeder Aesthetik zu Trotze ruft: „Ich kann alles, was ich will“.

V himni je Dvořák prvič pokazal, kaj živi v njem. Skladba je neobičajno originalna, energična, mogočna v gradaciji, ob jednom globokočutena. V uvodu poda nam orkester natančno sliko prvega dela himne; molto espressivo, pianissimo v $\frac{4}{4}$ taktu pojeta čelo in klarinet glavni elegičen tema, rogovi, viole, harpa ga spremljajo, karakteristična modulacija v spodnjo sekundo pride že v osmem taktu; zbor ponavlja elegijo: „Kot vir, ki mōči svoj korak po trati, ti porojena v večni jok si, mati!“ V spre- menjenem taktu izraža z novim motivom globoko ža- lost: „Težká ti glava, srce poka v žali“, a hitro se povrne prvotni tema in takt (part. str. 12) ter se končuje z milimi akordi harpe. Interesantno je, kako porablja Dvořák motiv glavnega tema (trikrat prima in skok v malo terco g, g, g — b) v različnih to- novih načinih in modulacijah. V vseh glavnih témih, ki se drugače jako razlikujejo, nahaša se ta motiv. Isti motiv (b, b, b — des) je v proujni (unisono v zboru): „Spoznaj otroke, mati, nas udane!“ v gra- daciji pa skok v kvarto (cis fis). In kakor je mo-

precej stala, kajti poslanci dobivajo po 8 gld. djet na dan. Kakor je neki dunajski list izračunal, se bo na ta način potratilo 360 000 gld., gotovo lepa svota, če se pomisli, da dežela ni v najboljših finančnih razmerah. Celo vladi se stvar ne zdi prav v redu, kajti drugače bi po svojih glasilih ne zagotavljala, da je prepustila predsedstvu deželni zborov povse svobodno roko, če hočejo odložiti zborovanje, ali pa le seje napovedati na poznejši čas. Rezen dolenjeavstrijskega deželnega zbora so se vsi deželni zbori odložili. Deželni maršal grof Gudenus najbrž ni ravnal na svojo roko, temveč se je sporazumel z deželnozbornsko večino. Kako bi bili krščanski socialisti kričali, da se je kaj tacega zgodilo, dokler so liberalci imeli večino!

Francoski radikali so jako potrjeni, da je jeden najodličnejših pristašev radikalne stranke, Doumer, prevzel od zmernorepubličanske vlade mesto generalnega guvernerja francoskih posestev v Zadnji Indiji. S to službo je združena plača 250.000 frankov. Doumer, ki ima veliko rodbino, a nobenega premoženja, si je pač mislil, da je bolje prevzeti dobro službo, kakor se pa še dalje baviti s politikom. Posebno je neprijetno za radikale, da se je to zgodilo pred volitvami za senat. Njih nasprotniki jih sedaj slikajo za neznačajneže, katerim je samo za dobiček. Poleg tega je pa Doumer še s tem jim zadal zausnico, da je po listih naznanil, da je govoril z vodjami stranke, a so mu svetovali, naj ponujeno mesto vzprejme. Strankini voditelji pa sedaj po listih drug za drugim oporekajo, da bi jih bil Doumer vprašal za svet.

Turški sultan močno hira na dubu, kakor se govori. Vedno si domišlja, da ga kdo preganja. Odslovil je turške služabnike in najel dva Rusa, da sta zmirom pri njem. Sicer pa sultanov strah morda ni povse neopravičen. Več turških sultanov je bilo valed zarote umorjenih ali pa odstavljenih od prestola. Sam sedanjí sultan je z zaroto odrinil svojega brata in tako prišel na prestol.

Nemški borzni zakon je že napravil mej židi mnogo hrupa. Večina obiskovalcev žitnih borz se ni pečala z resno kupitjo, temveč le s spekulacijo. Ko se je sedaj to prepovedalo, so ti ljudje, ki še niso nikdar zares kupili ali prodali stota pšenice, se umaknili z borze. Nekatere borze so se kar razšle. Najhuje jezi borzijance to, da zakod določa, da se imajo privzeti v borzne odbore tudi zastopniki kmetijstva. Tega nadzora ne morejo trpeti. Najbolje značilno je pa, da angleški listi izražajo že bojazen, da se sedaj priseli več teh borznih spekulativov v Anglijo, kar bi pošteti trgovini škodovalo. Angleži se torej tudi branijo židov.

Vstaja v Maroku. V Tafiletu v Maroku se je spuntalo prebivalstvo. Maročanska vlada je že poslala v to pokrajino tri tisoč vojakov, in upa, da zaduši vstajo. Take vstaje so v Maroku kaj pogoste in jim ni pripisovati nobenega posebnega pomena. Kaj je povod vstaji se ne poroča.

Vstaja na Kubi. Španci so z generalom Weylerja vedno bolj nezadovoljni. Ne le, da v zlic svojim mnogobrojnim zmagam ne more narediti konca vstaji, temveč se gode še velike zlorabe pod njegovim poveljništvom. Mnogo denarja namenjenega za živež, zdravila in obleko vojakom je že kar zginilo v žepu predstojnikov. Španski listi za-

htevajo, da se krivci ostro kaznujejo in general Weyler odpokliče s Kube. Seveda ni misliti, da bi se kaka preiskava začela, ker so v sleparije zamotani previsoki gospodje. Ko bi hoteli vse kaznovati, ki sleparijo na Kubi, zapreti bi morali skoro vse civilno in vojaško uradništvo, mnogo generalov, častnikov in podčastnikov. Časopisi zahtevajo, naj vojni minister Azcaraga prevzame poveljništvo na Kubi, ata pa ne čuti nobenega hrepenenja po vojnih lavorikah.

O novih uličnih imenih v Ljubljani.

Ko je pred trindvajsetimi leti tedanji nemški občinski svet ljubljanski prekrščeval stara imena mestnim ulicam in trgov ter nekaterim dotlej brezimenskim dajal nova imena, poklical je na dotični posvet tudi dva veščaka, deželnega zgodovinarja Avgusta Dimitza in slovenskega jezikoslovca Fr. Levstika. Dimitz je pri preimenovanju zastopal zlasti zgodovinsko in dinastično načelo in njegovemu vplivu je pripisovati imena, kakor: Cesarja Jožefa trg, Franc Jožefova cesta, Marije Terezije cesta, Selenburgove ulice, Igriške ulice, Pred igriščem, Burgstallgasse, Emonska cesta, Rimska cesta, Valvazorjev trg, Turjaški trg, Resljava cesta, Kongresni trg, Corzova cesta in še nekatera druga. Levstik je skrbel v prvi vrsti za pravilni slovenski prevod nemških imen; s svojimi nasveti gledel imen samih pa je predel samo takrat, kadar mu je prišel tudi Dimitz. In tako so nastale Trubarjeve ulice z ozirom na to, da je imel Trubar pred sv. Jakobom svojo hišo; tako se je Wassergasse kretala za Vodnikove ulice. Da bi se bile pa te ulice tudi nemški imenovali Vodnikgasse, temu pa Nemci niso hoteli pritrjeti; tudi poslej so jih imenovali Wassergasse. Breg bi bil Levstik rad prekrstil v Prešernov trg, toda Dimitz mu je nasprotoval in tako se je po našem največjem pesniku imenoval neznatni tržišč pred Hradskega mostom. Nasproti pa je Levstik zmagal s slovensko Pod trančo, ki jo nekateri še dandanes napačno tolmačijo z „Unter den Tranchén“ pa je le slovenska tranča = Stadtgefängnis.

Če uvažujemo tedanje, Slovincem jako neugodne politične razmere, moramo priznati, da so mestni očetje v obče nova imena dobro pogodili; zlasti obilno so našred zastopana zgodovinska in dinastična imena. Z nekaterimi se je hotel seveda dati Ljubljani tudi nekakšen nemški značaj (Deutsche Gasse, Deutscher Platz). Odpravili pa so nekatera prav nelepa imena, kakor: Blata vas, Na luži, Ustrana gasa itd., dasi v tem niso bili dosledni, ker so pustili Kravjo dolino in Kurjo vas. Popolnoma ponesrečil se je Ballhausplatz — Pred igriščem, ker ondi nikdar ni stalo igrišče, tako da je ta trg, ki ga narod zove Seneni trg ali pa na luži, še zdaj potreben prekrščenja. Sploh pa so bili prekonservativni, zlasti pri malih ulicah, ter so pustili mnogo imen, ki so danes brez vsacega pomena, na pr. Medarske ulice, Za česlom, Vožarski pot, Slorove ulice, Črevljarske ulice, Krojaške ulice, Travniške ulice, Pristavske ulice itd. Nasproti je bil pa Levstik, slovenec imena, preradikalen ter je segel časih kar nazaj v staroslovenščino, na pr. Kladezne ulice, Konjuške ulice, Na stolbi itd. Naravnost smešno pa se je njegova jezičarska vest pokazala pri tem, da je Rosenbachstrasse poslovenil z dvojino (Cesta na Rožnika) češ, saj sta dva Rožnika, Spodnji in Zgornji. Posrečila so se mu pa nekatera prav narodna imena, kakor Soteska, Zagaata itd.

Veliko napako je storil tedanji nemški občinski zastop, da se je premalo oziral pri preimenovanju mestnih ulic in trgov na slavne može, ki imajo za deželno stolno mesto in za slovenski narod v obče velike zasluge. Največja napaka njegova pa

je bila, da je na tablah nemškimi napisom dal prvo mesto ter tako občutno žalil narodno zavest, narodni ponos ogromne večine ljubljanskega prebivalstva. Ves častniški upor zoper nova imena je pred trindvajsetimi leti izviral zlasti iz tega razloga.

Sveta dolžnost zdajnega občinskega sveta je bila, da je popravil to, kar je v narodnem oziru zagrešil njegov nemški prednik. Vender se mi zdi, da je občinski svet pri prekrstitvi starih imen, kakor tudi pri imenovanju novih ulic in trgov tu in tam postopal premalo kritično. Nič bi ne bilo škodilo, ko bi bil tudi on pred končno določitvijo zaslišal nekoliko veščakov-zgodovinarjev ter se ravnal po njih svetu. Nikakor ne odrekam mestnim občinskim svetovalcem razboritosti in dobre volje; vsa pa tudi ti modri možji, ki se iz večine pečajo z vse drugimi posli nego z zgodovino, vender ne morejo vedeti. In tako so zabredli v napako, da so se pri novih imenih največ ozirali na naj-novejši čas, popolnoma pa pozabili vpoštevati slavne može slovenskega naroda iz prejšnjih časov ter tako nekaterim ulicam dali popolnoma neprimerna imena.

Največji naš pesnik in sploh jeden največjih veleumov slovenskih, Prešeren, je dobil neznatne Slorove ulice, v katerih ni drugega videti, ko štacunica pri štacunici. Te ulice naj bi se imenovali po kakemu kramarju, a ne po divnem Prešernu! Zakaj mu niste dali zastarele Dunajske ceste? Kakor ste odpravili Celovško in Tržaško cesto, tako bi tudi po Dunajski cesti nihče ne bil jok! Po tej cesti dandanes nihče ne hodi na Dunaj, kakor po Celovski nihče v Celovec in po Tržaški nihče v Trst. Cesta ima zdaj ime, ki je podobno tistemu „lucus a non lucendo“. Izgovor, da so se morale Slorove ulice zato prekrstiti v Prešernove, ker je nekada stanovala v teh ulicah Primčeva Julija, je tudi ničev. Julija je stanovala v Wolfvih ulicah, v zdaj Pavšinih hiši.

Deutscher Platz — Križevniški trg se je prekrstil v Valvazorjev trg. Dobro! A ker je učna uprava naročila Valvazorju spomenik, ki se postavi pred novim muzejem, bode moral novokrščen Muzejski trg, ki sploh nima nobenega značajnega pomena — čez nekaj let spet dobiti novo ime — Valvazorjev trg! Križevniški trg pa bi se bil lahko imenoval po kakem drugem slavnem domačem zgodovinarju, n. pr. po Schönbauerju ali pa po Linhartu.

Kolizejske ulice bi se bile z ozirom na to, da pride vanje novo gimnazijsko poslopje, prav lahko imenovali po kakem zaslužnem šolniku.

Ravnatoko bi se bila Domobranska cesta primerneje imenovala Čehovinova ali pa nadvojvode Albrehta cesta.

Dobro pa je pogodil občinski svet, da v svoji zadoji sji g. Turku ni sedel na limanice ter ni sprejel njegovega nasveta glede prekrstitve Židovskih ulic. To ime je staro in zgodovinsko. Odukaaj je bil nekda židovski geto. Čemu naj bi odpravljali take globoko v zgodovino našega mesta sezajoče spomine?

Vsa čast tudi pokojnemu Navratilu. A da bi se Židovska steza, vodeča podaljšana proti višji realki, poslej imenovala Navratilove ulice, to mi neče ugajati. Jaz vem primernejše ime zanjo. Častiti Mihael Peter nel je pred petinštiridesetimi leti v Ljubljani takorekoč ustanovil realko, bil osem let nje začasní ravnatelj, potem štirinajst novih let nje profesor, mož prezaslužen za razvoj naše obrtnosti, znamenit arhitekt, o čemur pričajo praktično zidane stavbe, kakor na p. Medjatova hiša, za katero je on napravil črtež. Zakaj bi se po tem znamenitem rojaku in tudi zaslužnem domoljubnem pisatelju, ki je tako lepo opisoval rojake (Vego) in lepote dežele kranjske v realčnih izveštjih, ne imenovali nove ulice, ki bodo držale proti realki, ki jo je on ustvaril? Navratilu pa se lahko dačo kakšne druge ulice.

Grajati pa se more, da se občinski svet kar nič ni oziral na starejše slovenske pisatelje, umetnike in druge slavne rojake.

Ako ima že Trubar svoje ulice, zakaj bi jih ne imel najboljši pisatelj protestantske dobe Jurij Dalmatin, prelagatelj prve slovenske biblije (1584) in najboljši slovenski pesnik svoje dobe? Ali ni jedraste časti vreden tudi dahoviti slovničar Adam Bohorič, po čigar pravopisu smo se ravnali nad 260 let!

Iz katoliške dobe bi ne smeli prezreti „kranjskega apostola“ Tomaža Chröna. Zakaj, da imajo Hrenove ulice po tem škofu ime — to credit Judaeus Apella! Kadar je živel škof Hren in še dolgo po njegovi smrti pač Ljubljanci svojih ulic niso imenovali po slavni možeh, ampak po njih praktični uporabi ali pa po legopisni posebnosti. Prav primerno bi se Žitni trg prekrstil v Hrenov trg, ker ondi stoji Hrenov spomenik iz leta 1628. Ob tej priliki bi se pa morebiti občinski svet tudi usmilil tega spomenika, ki po popravi kar naglas vpije.

Škof Hren nam tudi pripoveduje v svojih dnevnikih, da je na Starem trgu pred Zatiškimi dvorcem rastla lipa. Prešeren je pod to lipo postavil dogodek, ki ga opeva o „Povodnjem možu“. In stari ljudje še dandanes ta prostor imenujejo „Pod lipo“. Pač želeti bi bilo, da bi se to lepo, zgodo-

gočno narasla prošnja do fortissimo v orkestru in zboru, tako ponižno in milo se končuje s pp. v zboru, ter zaključujejo gosli v daljši figuri ta odstavček. Un pobo più mosso, v $\frac{3}{4}$ taktu, spremljajo hitre figure v godalih terno moderne fuge, katero prično tenorji; do poco string. in fortissimo vopne se ta oddelek: „V ljubezen duše kot biser v zlat okov bi te zavili“, kontrapunktično najduhoviteje delan in speljan. Ko pa se poleže vihar, zagotavlja zbor brez basov še jedenkrat: „Kot biser te v okov bi zlat zavili“. Harpa in godala pizzicato ter nežni akordi v pihalih vodijo zopet v $\frac{3}{4}$ takt. Še dvakrat se spremeni takt, zbor menjava z orkestrom, zopet glavni motiv (b, b, b — des, potem trikrat cis in skok v e), grandioso in fortissimo v orkestru je prehod v drugi del, allegro, quasi maestoso, C, $\frac{3}{4}$ takt, (part. str. 37) Po kratkih udarkih v orkestru pride deset taktov dolg homofon stavek zbora, z novim terno, ki zopet modulira v karakteristično spodnjo sekundo: „Že srca naša nji so živa streha“, kateremu sledi neposredno fugirav terna v Es; v orgelpunktu na g basov vzkipi zbor poco a poco accelerando in crescendo do vtrunca navdušenosti s prisego: „Do konca dnij vse njeno, zanjo

krvi zadnjo srago!“ Alt in bas odgovarjata si z glavnim terno, tenor in sopran se pridružita: „Kaj nam sveta brez nje ta slava šira?“ Trdovratno stoji bas na novem motivu, dvakrat na es, dvakrat na d, za njim ponavlja še tenor dvakrat isti motiv, ključ ves svet: „Ljubimo jo, kot pleme tuje nikdar ljubilo ni!“ Končni del, allegro con fuoco (part. str. 55), zopet fuga, terna nov, a z isto karakteristično modulacijo v spodajo sekundo. V goslih tremolo, v čelih in basih staccato, v trobilih in pihalih posamezni akordi spremljajo terno najprvo basov, potem altov. Nepričakovane modulacije, poraba trobil in pibal za težke povdarke, hitri tempo, stopnjevanje do najvišjih tonov v vseh glasovih vzbuja zanimanje tudi že utrjenega poslušalca do veličastnega zaključka, kjer kliče ves zbor in orkester fortissimo: „Dom jeden je, le jedna mati sladka!“

Besede te skladbe, katero bo izvajala „Glasbena Mat ca“ v svojem koncertu dne 7. t. m., prevel je iz češčine, kakor tudi nemški tekst za Mendelssohnov: „Sèn poletne noči“, pesniško in muzikalno dovršeno gosp. prof. Anton Fantek.

Josip Čerin.

vinsko ime spet oživilo, zlasti kadar se namesto rdečih sezida črni nova dekliška ljudska šola.

Ravno tako bi se slovenski pisatelj, znameniti zgodovinar in učitelj Valvazorjev, Ludovik Schönleben, iz te dobe ne smel prezreti. Kdo je za čast in slavo svojega rojstnega mesta storil več nego Schönleben s svojima knjigama „Aemona vindicata“ (1674) in „Carniola antiqua et nova“ (1681)?

Franciškanke ulice bi se pa lahko imenovala po znamenitem cerkvenem govorniku Janezu Svetokrižkem Leonelliju ali pa po kapucinu o. Hipolitu, ki je na novo izdal Bohoričovo slovnico (1715) in še nekaj drugih knjig ter zapustil v rokopisu zanimiv slovenski slovar.

Iz prehodne dobe bi se morali upoštevati otec Marko Pöblin, Jurij Japelj, Blaž Kumerdej in zlasti Anton Linhart.

Pöblin, ki je mladega Vodnika pridobil za slovstveno delovanje, je živel v samostanu bosonogih avgustincev (pozneje civilni deželni bolnici). Zatorej bi mu pristajale zdanje Dolge ulice. Otec Marko je prvi med vsemi slovenskimi pisatelji, ki se je oziral tudi na dušne potrebe prirostelega naroda. Njegova „Bibliotheca Carniolica“ je pa prva naša književna zgodovina.

Jurij Japelj in Blaž Kumerdej sta nam ohranila prvi popolni katoliški prevod sv. pisma (od l. 1784 dalje); oba sta bila za tisti čas izborna pisatelja in slovnicearja, Japelj vrhu tega tudi nič slabši pesnik kakor Vodnik, Kumerdej pa prezastužen šolnik, tako rekoč ustanovitelj ljudske šole v Ljubljani († 1805). Njegov slovar, zapuščeno v rokopisu, je bil podstava Vodnikovemu. J. že prav, da častimo tuje šolnike, kakor je n. pr. Komenský, a svojih nam pri tem ni zametati.

Prečudno pa se mi zdi, kako je mogel ob činski svet doslej popolnoma pozabiti preslavnega in pregenjalnega Antona Linharta († 1795), prvega kritičnega zgodovinarja kranjskega in jugoslovenskega sploh, mentorja Cizjovega in Vodnikovega, prapradedca novoustanovljene ljudske šole, ustanovitelja slovenske dramatike („Županova Micka“, „Veseli dan ali Matiček se ženi“). Od Linharta izvira ves preporod naše novejši književnosti. Kako lepo nadgrobnico mu je postavil Prešeren:

„Steze popustil nemškega Parnasa
In pisal zgodbe kranjske star'ga časa;
Komu Matiček, Micka, hči župana,
Ki mar mu je slovenstvo, nista znana?
Slavile, dokler mrtvi se zbudijo,
Domače boste ga Talija, Kljijo!“

A prerokovanje Prešernovo se ni uresničilo. Kljijo občinskega sveta ljubljanskega ga več ne slavi. Ker je imel Linhart za Gradom svojo hišo na prostoru, ki mu ga je zaradi njegovih zaslug podarila mestna občina ljubljanska, bi se Stretiške ulice prav lahko po njem imenovala.

Prešernovega najboljšega prijatelja in slavnega generala v naši abecedni vojski, jezikoslovca Matijo Čopa bi bilo tudi upoštevati že zatega dela, ker 26. prosinca 1897. pride stoletnica njegovega rojstva, in ker ni misliti, da bi se ga ob tej priliki kdo spodobno spominjal, če se ga mestna občina ne bo.

Nemci slave dalje Valentina Staniča kot pričetnika in ustanovitelja avstrijske turistik. A mož ni bil samo slaven turist, ampak tudi tako dober pisatelj, da se po pravici imenuje „goriški Vodnik“, ter vrhu tega zlata duša, ustanovitelj goriske gubonemnice. Vsaj slovenski turisti v občinskem svetu bi morali skrbeti za to, da se ta znameniti mož ne pozabi.

Drugi ozira in spomina vredni pisatelji bi bili tudi škof Matevž Ravnikar, Ivan Koseski Vesel, Simon Jenko in še nekateri.

Izmed domačih slikarjev bi Matevža Langusa († 1825) in Valentina Mencingerja iz prejšnjega veka ne bilo pozabiti. Na prvega nas spominjajo freske v franciskanski cerkvi v Ljubljani in v romarski cerkvi na Španski gori, na drugega klasične altarske slike pri Sv. Petru, pri Uršulinkah in v nemški cerkvi v Ljubljani in mnogo drugih dovršenih del.

In da tudi domačim učenjakom skazete slavo in čast, ki jim gre, spomniti se ob ugodni priliki Franciška grofa Hohenwarta, ustanovitelja deželnega muzeja, velikega prirodopisca Hacqueta in vzornega šolnika in botanika Franciška Hladnika in izbornega deželnega zgodovinarja kranjskega Avgusta Dimitza.

Toda bojim se, da bodo nekaterim mestnim starejšinam moji nasveti že presedali, torej: Clau dite jam rivos, pueri; sat prata biberunt!

Jaropolk.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 5. januarja.

— (Gospod baron Hein) kakor zatrjuje verodostojna govorica, ne bode več dolgo deželni predsednik na Kranjskem. Postati utegne namestnik štajerski kot naslednik markija Bacquehema, ki baje pride na Dunaj, na Kiemanseggovo mesto.

— (Finančni ravnatelj za Kranjsko) g. dvorni svetnik Plachky je prosil vpokojenja, katero se v kratkem izvrši. Mej tistimi, ki bi utegnili postati mu nasledniki, imenuje se tudi gosp. finančni

sveinik Jenny. Mi in z nami vred cela dežela tega ne moremo lahko verjeti, da je vse mogoče. Kakor je bilo mogoče, da je deželnega jezika nezmožni protege prišel k nam kot finančni svetnik, tako naj bo mogoče, da se postavi finančnim ravnateljem. Kaj to koga briga? — Mi bi pa vendar nekaj rekli. Po nekem dunajskem listu se je tam po leti razkrilo in obsojalo Jennyjevo postopanje; glasila obeh slovenskih strank v deželi so morala pravičnost in uradni ugled braniti proti temu finančnemu svetniku; v državnem zboru so slovenski poslanci z interpelacijo protestirali zoper počenje g. Jenzyja. In „facit“ vsega tega naj bi bilo — imenovanje Jennyja — finančnim ravnateljem? Če poslanci razumejo položaj na Kranjskem, bodo to preprečili. Če pa tega ne zmorejo, naj se z globokim poklonom poslové od grofa Badesija tudi za tiste čase, ko jih bode potreboval.

— (Repertoir slovenskega gledališča.) Za današnjo premijero Parmove opere „Ksenija“ kakor tudi za Vrchlickega veseligr „Osveta Katulova“ se kaže jako živo zanimanje. Jutri na praznik Sv. treh kraljev, se bode zopet igrala ljubezniva opereta „Mam' zelli Nitouche“. Prihodnja slovenska predstava bo potem v nedeljo.

— (Društvo „Pravnik“) ima sedaj v „Narodnem domu“ dve sobi. V jedni je nastanjena knjižnica, ki se je na novo uredila in preskrbela z vsemi važnimi komentarji o novih pravnih zakonih. Ta soba se rabi tudi kot društvena čitalnica. Druga soba je pripravljena za odbore seje in konference društvenikov.

— („Gasilni dom.“) Jutri dopoldne ob 11. uri bode v mestni dvorani posvetovanje o gradnji gasilnega doma v Ljubljani.

— (Kolki za zdravniška spričevala.) Finančno ministerstvo je odredilo, da je poslom, pomočnikom, dninarjem, vajencem in sploh vsem tistim, katerih zaslužek ne presega navadne dneve, plačati kolek za zdravniška spričevala le po 15 kr. od pole.

— (Občni zbor „Sokola“ ljubljanskega) bode, kakor naznauja odbor na drugem mestu, jutri zvečer (sv. 3 kraljev dan) ob 7. uri zvečer. Na prošnji smo opozorili člane „Sokola“ na to, da je ta občni zbor posebno važen, ker je prvi v novih telovadnih prostorih in se bode razgovarjalo o stvarih, ki so za daljni razvoj „Sokola“ v novih razmerah eminentne važnosti. Naj se torej člani udeležé kolikor možno mnogobrojno.

— (Narodna čitalnica v Ljubljani) priredi svojim članom tekom predpusta 1897 s sodelovanjem vojaške godbe nastopne plesne zabave in sicer: dne 17. in dne 23. januarja mali ples združen s plesno vajo v mali dvorani, dalje dne 1. februarja sijajni Vodnikov ples v veliki dvorani in sledujoč dne 14. in dne 28. februarja zopet mali ples združen s plesno vajo v mali dvorani. — Prosi se, da se slavna društva pri določanju dnaj za svoje predpustne zabave blagovolijo ozirati na navedene čitalniške zabave.

— (Mali ples) prvo elitno plesno zabavo v letošnjem predpustu, priredite moški in ženski zbor „Glasbene Matice“ dne 9. januarja t. l. zvečer o 8. uri v sokolovi dvorani „Narodnega doma“. Vstopnice se proti izkazu povabila dobivajo pri g. Šešarku. Kdor še želi povabila, blagovoli se zglasti v vodstveni pisarni „Glasbene Matice“ mej 6 in 7. uro zvečer ali pa pismeno pri moškem ali ženskem odboru.

— (Pevski večer) priredi društvo „Slavec“ v svojih društvenih prostorih v „Narodnem domu“ dne 6. t. m. (Sv. trije kralji) ob 6. uri zvečer. Ustop imajo samo člani društva ter po njih upeljani gostje. Ustopnine ni. Društvo si je omislilo krasno omaro za društveno zastavo, izdelali so jo iz večine društveni člani v renesančnem slogu z bogatimi zlatimi okraski. Omara, ki je pravi umotvor, bode v društveni dvorani na vpogled razstavljena.

— („Salon Tuschl“) V zadnji številki minolega leta priobčili smo vest, da je mestna policija pred božičnimi prazniki aretovala neko žensko, ki je prodajala svojo hčer. Dotična ženska je delavčeva žena Marija Eselt, ki stanuje s svojim možem in svojima hčerama v baraki v Latermanovem drevo-redu. Marija Eselt je sedaj v zaporu na Žabjeku in se vrši proti njej in proti obiskovalcem njenega salona sodna preiskava. Vsek dan proizvedo se nova imena pohotnežev, ki so zahajali v barako. Dosedaj je bilo baje že nad 40 oseb pred preškovalnim sodnikom c. kr. svet. tajnikom Esnerjem zaslišanih in še ni konca. Drug pove za drugega in tako se množi število obiskovalcev „salona Eselt“ čedalje bolj. Na Žabjeku pred pisarno preiskovalnega sodnika sbajajo se sedaj ti obiskovalci, nekateri pridejo peš, nekateri pa se pripeljejo v lepih ekvipažah, jedni so v navadni priprosti meščanski obleki, drugi pa v lepih uniformah. Glavna razprava, ki se bode vršila pred porotniki obeta biti zanimiva. Z sluga, da se je nemarno početje v tej baraki spravilo na dan in da so se proizvedeli obiskovalci te barake, pristojna

mestnim policijskim detektivom, ki so baje že dlje časa neprestano opažali in nadzorovali barako.

— (Policijske vesti.) Mestna policija ljubljanska aretovala je tekom meseca decembra minolega leta 191 oseb in sicer: Zaradi razgrajanja in kalenja nočnega miru 59, zaradi postopanja 36, zaradi beračenja 35, zaradi reverzije 18, zaradi hudodelstva in prestopka tatvine 13, oseb brez stanovništva 9, zaradi pijanosti 7, zaradi goljufije 5, zaradi hudodelstva spolnega nasilstva 5, zaradi prestopka javne pohujšljive žalitve sramožljivosti 2, zaradi ponesverja 1 in zaradi zasledovanja v kranjskem policijskem listu 1. C. kr. deželnemu sodišču izročilo se je 9. c. kr. za m. d. okrajnemu sodišču pa 51 aretovancev. Odgorskim potom odpravilo se je iz Ljubljane 97 oseb, boravek v Ljubljani zabil se je 6 osebam. Tatvin se je ovdela meseca decembra 17, vrednost ukradenih reči je znašala 168 gld. V 11 slučajih se je prišlo tatvinam na sled.

— (Nepreviden voznik.) Anton Čerin, posestnik v Zgorzi Hrušci, je včeraj popoldne tako naglo in neprevidno vozil po Poljanski cesti, da je ondu na hodoiku stoječo gospo Amalijo Kunič z vozom podrl na tla in jo povozil. Amalija Kunič je zadobila na obrazu praske in odtine.

— (Nedopustno nabiranje s kepo.) Neki Karol Barolin na Dunaju je prišel nekakšen poseben način nabiranja s takozvano kepo za ustanovitev 50 otroških bolnic vsako s 50 posteljami v večjih mestih po kraljevinih in deželah, zastopanih v državnem zboru. Vled razposlanega poziva naj bi se končne pole pošiljale deželnim načelnikom dotičnega upravnega ozemlja. Takšno nabiranje je pa nedopustno, ker se ne da nadzorovati. Zategadelj je ces. kr. ministerstvo za notranje stvari že pričelo kazensko postopati zoper Karola Barolina zaradi nepravilne prireditve javnega nabiranja. Opozerjamo svoje častite bralce na to, da takšno nabiranje ni dopuščeno ter dodajamo opazko, da državna uprava ne more prevzeti nobenega poročstva za to, da bi se dotični darovi za namenjeno ustanovo res izročili in da bi se navzlic temu despeti nabrani doneski v namene otroških bolnic res porabili, če bi darovalci posameznih doneskov v dobi jednega leta ne zahtevali nazaj. V zadnji namen pa bi se morali darovalci primerno izkazati.

— (Žrebanje obvezno deželnega posojila.) Deželni odbor razglasa naslednji zaznamek: Dne 2. januarja 1897. l. izžrebanih obveznic 4% deželnega kranjskega posojila, katerih glavinski zneski se bodo 1. julija 1897. l. v imenski vrednosti izplačali á 10000 gld.: št. 19; — á 5000 gld.: št. 19; — á 1000 gld.: št. 113, 176, 270, 354, 381, 444, 648, 756, 793, 807, 813, 853, 868, 902, 973, 984, 1020, 1185, 1243, 1326, 1415, 1488, 1515, 1521, 1610, 1697, 1820, 1871, 1907, 2078, 2105, 2138; — á 100 gld.: št. 63, 80, 85, 177, 188, 295, 319, 321, 322, 347, 376, 440, 441, 467, 521, 528, 583, 599, 605, 646, 765, 787, 814, 858, 875, 877, 897, 899, 913, 994, 1026, 1038, 1043, 1050, 1057, 1089, 1162, 1215, 1222, 1240, 1275, 1341, 1447, 1458, 1510, 1517, 1557, 1559, 1598, 1609, 1736, 1744, 1745, 1763, 1810, 1811, 1829, 1841, 1850, 1855, 1866, 1882, 1906, 1926, 1928, 1942, 1961, 2042, 2049, 2091, 2111, 2152, 2163, 2178, 2184, 2209, 2270, 2278, 2289, 2298, 2320, 2332, 2342, 2353, 2434, 2506, 2519, 2546, 2550, 2557, 2567, 2638, 2652, 2702, 2711, 2713, 2715, 2725, 2781, 2786, 2801, 2805, 2854, 2887, 2908, 2985. — Zaključek: 106 komadov á 100 gld. 10.600 gld. a. v., 32 komadov á 1000 gld. 32.000 gld. a. v., 1 komad á 5000 gld. 5000 gld. a. v., 1 komad á 10.000 gld. 10.000 gld. a. v., 140 komadov skupaj 57.000 gld. a. v. Navedene obveznice, izžrebane z glavinskimi zneski v imenski vrednosti, bode kranjska deželna blagajnica v Ljubljani izplačevala omenjenega dne, držaje se dotičnih veljavnih predpisov. Dalje se še omenja, da se bodo izžrebane obveznice, kakor tudi kuponi 3 mesece pred zapadlim rokom izplačevale proti 4% eskomptni pristojbini.

— (Z Viča) se nam piše: Prestovoljno gasilno društvo Vič-Glinca je pri svoji zadnji seji z dne 22. novembra 1896 imenovalo troje častnih članov g. Fr. Doberleta, načelnika zaveze kranjskih gasilnih društev, A. C. Achtschina, nadzornika in blagajnika zaveze, in Lovra Zdešarja, trgovca na Glincah, zaradi velikih zaslug za gasilno društvo ter so se prvima dne 26. dec. 1896 in L. Zdešarju dne 1. januarja 1897. izročile častne diplome.

— (Mestna hranilnica v Radovljici.) V mesecu decembru 1896. je 86 strank uložilo 25.999 gld. 99 kr., 33 strank vzdignilo 3973 gld. 81 kr., 40 strankam se je izplačalo posojil 18.566 gld., stanje ulog (363) 127.528 gld. 89 kr., denarni promet 74.358 gld. 40 kr.

— („Bralno društvo“ v Mokronogu) ima svoj redni občni zbor dne 10. januarja t. l. ob štiri uri popoldne v prostorih gostilne „pri Lipi“. Dnevni red: 1. Nagovor predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Poročilo arhivarja. 5. Izvolitev dveh računskih pregledovalcev. 6. Volitev novega odbora. 7. Shodni predlogi i nasveti. Bralno društvo priredi letošnji predpust štiri veselice z gledališkimi predstavami, petjem in plesom in sicer 10 in 24. januarja in 14 in 28. februarja.

— (Zakaj pa ne?) „Čas“, kateri se časih zmatra za glasilo ministerskega predsednika namignil

je, govorec o prvi seji dež. zbora štajerskega, v kateri je bil proračunski provizorij vzprejet, ker so zahtevali glasovali, vseposestniški, slovenski in klerikalni poslanci ter zastopniki trgovinskih zbornic, da se morda te frakcije združijo v stalno večino, katera bi vladala deželno štajersko. „Tagespost“ se silno hudeje, ker se upa „Czas“ izreči tako misel, pravi, da so to prazne fantazije, in da „Czas“ niti pojma nima o štajerskih razmerah, ako misli, da se veleposestniki kdaj zedinijo s slovenskimi in s klerikalnimi poslanci. No, no, tako sigurno še vendar ni, da bi se to ne zgodilo, tem manj, ker so zdaj v dež. zboru najmočnejša stranka prusofilski nacionalci. Sicer pa, kar se je zgodilo že drugod, se zgodi lahko tudi v Gradcu.

— (Sanitarne razmere v Celju) morajo biti upravljanje škandalozne. Sanitarni inspektor štajerski je v svojem poročilu o zdravstvenih razmerah v Celju konstatiral, da je voda v celjskih vodnjakih tako inficirana, da je zdravje prebivalstva v veliki nevarnosti. Čuditi se temu ni. Celjski mestni očetje se bavijo samo s hujškanjem zoper Slovence, mestno gospodarstvo je pa tako zavoženo, da gospodje res ne utegnejo baviti se še s takimi stvarmi kakor zdravstvo. Skrajni čas bi že bil, da se pametni Celjani, emancipirajo vladajoče klike.

* (Sredstvo zoper tuberkulozo) je iznašel berlinski bakterijolog Niemann. Ta je s svojim sredstvom baje že dosegel senzacionalnih uspehov.

* (Ujeti morilci.) V Herzogenburgu pri St. Pöltnu so orožniki aretirovali nekega delavca Krolla, kateri je bil pred kratkim nekega židovskega brošurjarja zabil v svoje stanovanje, ga umiril s cepal ter truplo sezgal. Pri Amstettenu so orožniki prajli dva laška delavca, na katere leti sum, da sta pred nekaj tedni, ne daleč od Dunaja orožnika Rogla zavrtno umorila in cropala.

* (Silna eksplozija.) V Petrogradu v predmestju Ohta se je primerila v ondotalni smodnišnici strašna eksplozija, katera je poslopje popolnoma razrušila in ubila več oseb. Zemlja se je uro na okrog stresla in dasi je stalo poslopje na samem, 1 1/2 kilometra od drugih hiš, so bile vendar vsled eksplozije v teh hišah pobite vse šipe.

* (Maskovane biciklistinje.) Pariške biciklistinje so spoznale, da je ostri zrak jako škodljiv neznosti njih polti, a da bi vendar mogle kolesariti, so segle po — maskah in se vozijo zdaj po pariških ulicah zakrite s črnimi maskami.

* (Napaden vlak.) Blizu Seville na Španskem je razbojniška četa napadla vlak, kateri je peljal s srebrom otovorjen vagon. Položili so na relse kamne, da je vlak skočil s tira. Unel se je krvav boj, a naposled so železničarji vendar pogladi tolovaje v beg.

* (Človek, ki se je sam kot suženj prodal) a je seveda že zopet svoboden, živi v Novem Yorku. To je knjigovodja Peter Hetto. Bil je brez službe in da bi lakote ne umrl, je razglasil, da se sam proda za sužnja. Urednik „Journala“ ga je kupil za 100 dolarjev, a ga koj oprostil. Zdaj je pomagano Hetto in uredniku, kajti Hetto je povedal uredniku toliko zanimivih podrobnosti iz življenja tistih siromakov, kateri nimajo službe, da je urednik z njih obelodanjenjem naredil izborni kupčijo.

Književnost.

— Češka kritika o Hoffmeisterovih skladbah. O zadnjih kompozicijah g. Karla Hoffmeistera, katere je obelodanila „Glasbena Matica“ in katerim je naslov „Scherzo, Intermezzo in Valček“ (op. 6) so priobčili praški „Narodni Listi“ daljšo oceno, katero je spisal stalni referent tega časopisa Jan Borecký. Kritiki pravi med drugim o teh skladbah: „Koj prva kompozicija, scherzo a-moll, slika s svojo tajinstveno gibčnostjo in poetično razpoložnostjo jako pitoreskno ples vil, izbran za sujet. Vidi se, da podreja skladatelj absolutno muzikalno lepoto idejam in razpoložnostim. Časih škodi to melodiki, ali svoj smoter doseže izborni: izraz je plastičen in obuja v poslušalca tiste pomisli, katere je imel skladatelj pri stvarjanju. Pri tem mu pomaga tudi velika tehnična spretnost, katero ima tako glede teoretičnih kakor glede praktičnih disciplin kompozicije, zlasti pa kaže v harmoniji, da je pravi učenec Skuherskega. Hoffmeister neče pisati navadnih rečij, rajši je časih prisiljen, kakor da bi bil plitev. Ali že v predrežečem delu se je emancipoval raznih trdosti in prisiljenosti svojih prejšnjih kompozicij, po čemer je spoznati naravni razvoj resničnega talenta. Druga skladba, Intermezzo, je speven largetto, kakeršnega bi bili poprej pri njem zaman iskali. Komad je miren in jasen. „Valček“ se odlikuje po pikantni ritmiki, ter je zlasti v srednjem delu jako mičen. Iz kratka, nove skladbe Hoffmeisterove kažejo, kako se kristalizuje skladateljev talent, kako se gube nedostaki in popolnjujejo prednosti. Daljše napredovanje s strogo avtokritiko nadarjenega komponista obeta mnogo lepega sadu. — V ugledni reviji „Osvěta“ je prof. K. Knittl omenil Hoffmeisterovih, v Schwabnerjevi založbi izišlih pesmi kot posebne „vzletnih a charakterističnih“.

— „Učiteljski Tovariš“ ima v št. 1. novega tečaja, naslednjo vsebino: Ob novem letu; Gmotno stanje slovenskega učiteljstva; J. M.: Narodna naobrazba in vzgoja; Fr. Orožen: Ustavoznanstvo; Josip Ciperle: Kulturne slike iz Kranjskega; Pavel Križ: Prijateljeva pisma; J. Ravnikar: Martin in Jera; Vestnik; Uradni razpisi učiteljskih služeb, Listina. Ob novem letu izvajali uredništvo: „Z današnjo številko prestopi naš list v sedem in trideseto leto. Program, na katerega podstavi smo list urejevali v minulem letu, izjavili bodemo po svojih skromnih močeh tudi v novem letu — stvarno. Kdor bode pa hotel kratiti zakonito zjamčene pravice učiteljstvu ter napadati novo šolo in zaviral opravičene učiteljske težnje po zboljšanju gmotnega stanja, tega pa bodemo brez ovinkov zavrnil; izživali pa ne bomo nikogar. V programu imamo tudi versko šolo in sicer: „Katoliški učitelj poučuj katoliške otroke, pouk se pričenja in konča z molitvijo ter bodi prešinjen z duhom naše sv. vere.“ S č. duhovščino, s tisto miroljubno duhovščino, ki deluje in živi z nami, ki je uneta za izomiko mladine, ki pusti tudi učiteljstvo živeti — ki torej ne hrepeni po nadzorstvu in gospodarstvu čez učiteljstvo, bodemo drage volje hodili z roko v roki.“

Brzjavke.

Dunaj 5. januarja. Proračunska postavka za celjsko utrakvistično gimnazijo danes padla. O Foreggerjevem predlogu naj se postavka črta, se je glasovalo imenomoma. Za Foreggerjev predlog je bilo oddanih 109 glasov, proti predlogu 98. Vse nemške stranke so bile polnoštevilno zbrane, dočim je bil izmed dalmatinskih posl. navzočen samo Perič, izmed čeških jih je pa bilo 11 odsotnih. Vsi člani katoliške ljudske stranke iz vzhemši Rogla, kateri je glasoval za postavko, so se absentirali. S Slovenci je glasoval tudi Kaltenegger, kateremu so se levičarji z dr. Luegerjem vred na žaljiv način rogali. Ko je predsednik naznanil izid glasovanja, so Nemci divje in dolgo ploskali. Slovani so protestirali. Razburjenost v zbornici je velika.

Dunaj 5. januarja. Iz najkompetentnejšega vira čujem, da se proračun ne vrne iz gospodske zbornice zopet v poslansko zbornico, da bi se v proračun postavila celjska postavka. S tem, da je zbornica odklonila celjsko postavko, je samo znižala za srednješolske namene določeno svoto za 12.550 gld., ali vlada nikakor ne misli utrakvistično gimnazijo celjsko zaključiti, nego hoče zanj potrebne troške pokriti iz tekočih kreditov, eventualno iz interkalarij. Današnjega glasovanja izid je sicer za Slovence moralno neugoden, ali efektivne škode ne naredi.

Dunaj 5. januarja. V današnji seji poslanske zbornice so dr. Ferjančič, Kušar in tovariši nujno predlagali, naj vlada podaljša termin za vračevanje ljubljanskim trgovcem in obrtnikom dovoljenih podpor do 1. januarja 1901. l. O predlogu bode zbornica razpravljala koncem seje.

Sofija 5. januarja. Pri obravnavi zaradi umora Stambulova kot priča zaslišani Riškov se je ponudil, da razkrije vse tajnosti umora, če se mu zajamči svoboda.

Pariz 5. januarja. Oficijelno se razglašja, da je bilo pri volitvah v senat voljenih 69 republikancev, 13 radikalcev, 12 konservervativcev in 3 socijalisti. Kazimir Perier je od klonil ponudeno mu mesto poslanika v Londonu.

Narodno-gospodarske stvari.

— III. mejnarodni semenj za kmetijske stroje) C. kr. kmetijska družba na Dunaji priredi od 4. do 9. maja 1897. na Dunaji III. mejnarodni kmetijski semenj, ki bo spojen z vinsko razstavo oziroma vinskim semnjem. Semenja za kmetijske stroje ima namen tako poljedelcu dati priložnost, da na najboljši način zadosti svojim potrebam, kakor kmetijska društva poučiti o najboljših sistemih. Prijave je na prijavnicah do 15. marca poslati odboru. — Dunaj Herrengasse 13.

Bratje Sokoli!

Jutri v sredo (sv. treh kraljev dan) 6. t. m. ob 7. uri zvečer

bode

redni občni zbor

v telovadnici v „Nar. domu“ z običajnim dnevnim redom.

Gledé na važnost na razgovoru stoječih točk vas vabi k prav obilni udeležbi odbor.

Za slabotne

bolehave vsled pomanjkanja krvi in na živcih, blede in slabotne otroke; izvrstnega okusa in preizkušnega učinka je železnato vino lekarja Piccolija v Ljubljani (Dunajska cesta), 3 (44—1)

priporočeno od mnogih zdravnikov. — Pol literska steklenica velja 1 gld., pet pol literskih steklenic 4 gld. 50 kr.

Štev. 37. Deželno gledališče v Ljubljani. Dr. pr. 761.

V sredo, dné 6. januarja 1897.

Mam'zelle Nitouche.

Opereta v treh dejanjih. Spisala H. Meilhac in A. Millaud. Godbo zložil Hervé. Kapelnik g. Hilarij Benisek. Režiser g. Rudolf Inemann.

Blagajnica se odpre ob 7. uri. Začetek točno ob 7 1/2. uri. Konec ob 10. uri.

Cene prostorov so razvidne z gledaliških listov.

Prihodnja predstava bo v nedeljo, dné 10. januarja 1897 na korist režiserju in igralcu g. Rud. Inemann-u.

Iz uradnega lista.

Izvršilne ali eksekutivne dražbe: Martina Kastelica zemljišče v Hudem, cenjeno 1500 gld. in Jožefa Groznika posestvo v Selu, cenjeno 3035 gld., oba dne 7. januarja in 4. februarja v Kostanjevici.

Nežje Pleše c posestvo v Železniku, cenjeno 3363 gld. in Antona Malešiča posestvo v Radoviču, cenjeno 2662 gld., oba dne 7. januarja in 6. februarja v Metliki.

Fraňa Gašperšiča posestvo v Bitinjah (v drugič), dne 8. januarja v Ilirski Bistrici.

Meteorologično poročilo.

Januar	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura v C	Vetrovi	Nebo	Mokrina v mm. v 24 urah
4	9. zvečer	742.7	-3.9	sl. jvzh.	skoro jas.	
5.	7. zjutraj	744.0	-7.7	sl. svzh.	jasno	0.0
"	2. popol.	743.7	-2.2	sl. jug	jasno	

Srednja včerašnja temperatura -3.9° za 1.2° pod normalom.

Dunajska borza

дне 5. januarja 1897.

Skupni državni dolg v notah	101 gld 85	kr.
Skupni državni dolg v srebru	101	95
Avstrijska zlata renta	122	90
Avstrijska krona renta 4%	100	95
Ogerska zlata renta 4%	122	15
Ogerska krona renta 4%	99	70
Avstro-ogerske bančne delnice	955	—
Kreditne delnice	377	15
London vista	119	85
Nemški drž. bankovci za 100 mark	58	75
20 mark	11	73
20 frankov	9	52
Italijanski bankovci	45	40
C. kr. cekini	6	66

Dne 4. januarja 1897.

4% državne srečke iz l. 1854 po 250 gld.	143 gld. 75	kr.
Državne srečke iz l. 1854 po 100 gld.	187	75
Dunava reg. srečke 5% po 100 gld.	128	25
Zemlj. obč. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi	99	40
Kreditne srečke po 100 gld.	201	50
Ljubljanske srečke	23	—
Rudolfove srečke po 10 gld.	23	—
Akcije anglo-avstr. banke po 200 gld.	157	50
Tramway-društ. velj. 170 gld. a. v.	476	—
Papirnati rubelj	1	27 1/2

Vsegamogočni Bog poklical je danes najino ljubljeno hčerko

Anico

po kratki, mučni bolezni v 8. letu njene starosti v boljši svet.

Pogreb bode v četrtek, dne 7. januarja t. l., ob polu 3. uri popoldne od mrtvašnice pri sv. Krištofu. (52)

Na Barji, dne 5. januarja 1897.

Janko in Minka Likar.

Izvaliče: Giesshübl Slatina. — Zdravilišče in vodozdravilnica pri Karlovih varih. Prospekti zastoj in franko.

PRI KATARU

sapnih organov, kašlj, nahodu, hripavosti in vratnih boleznih zdravnik opozarjajo na

GLAVNO SKLADIŠČE

MATTONIJEVE

GISSHÜBLER

načelstje tuče

KISELINE

ki se rabi uspešno sama ali z gorkim mle- (II.) kom pomešana. (14—1)

Ima miloraztopljivi, osvežujoči in pomirujoči učinek, posebno pospešuje razslizenje ter je v takih slučajih poznana kot jako dobro zdravilo.

Hočete dobro in po ceni, pridite k meni!

Dobite
 najboljše vrste **Marsalo**, liter po . . . gld. —.80
Wermouth, " " " " " 1.20
 "Cognac, šampanjec, likerje, rum in čaj
 najfinejši in gotovo po najnižji ceni.

Prosim, poskusite in se prepričajte!

Spoštovanjem
Anton Gorian
 Ljubljana, Čevlarske ulice št. 4.

Pošiljam
 tudi po pošti.

Usojam se najljubše naznaniti p. n. občinstvu, da odprem

ateljé
 za portretno slikanje.

Izdelovale se bodo slike v olju, akvarelu in v pastel-
 nih barvah in se bodo izvrševali ne samo portreti po naravi,
 nego tudi po vsaki fotografiji ali katerikoli vrsti podob.

Z velespoštovanjem
Viljem Helfer
 slikar in fotograf.

(47)

Štev. 3. **Razglas.** (9—2)

Pri podpisnem magistratu izpraznjena je služba

blagajničnega kontrolorja

s prejemki IV. činovnega razreda.

Kdor hoče dobiti to službo, dokazati mora, da se je izšolal na velikem
 gimnaziji ali na veliki realki ali pa na zavodu jima enakem ter da je prebil
 izpit iz državnega računstva in blagajniški izpit.

Prošnje, opremljene s potrebnimi dokazili, vložiti je
 do dne 15. januarja letos
 pri magistratnem vložnem zapisniku.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane
 dne 1. januarja 1897.

Z velespoštovanjem si podpisana usojava s tem naznanjati p. n. občinstvu,
 da sva prevzela in otvorila

fotografični atelijé
 poprej Viljem Helfer-jev
 v Wolfovi ulici h. št. 6.

Izdelavale se bodo vse vrste fotografij in sorodnih strok in se
 vzprejemlje izdelovanje portretov, pokrajinskih podob, interieur-jev
 in genre-skih slik in reprodukcije po vsaki podobi.

Naslanja se na znano dobre izdelke našega prednika, bodeva vedno
 si prizadevala, da ponudiva slav. občinstvu vedno le najdovršenejše.

Ako se priporočava za blagohotni obisk, se bodeva vedno potrudila,
 izvrševati najboljše vse na naju stavljene zahteve.

Z velespoštovanjem
Avgust Strassnitzky in drug.

(46)

Usojam se s tem p. n. občinstvu najudaneje naznaniti, da sem
 izročil svoj

fotografični atelijé
 v Wolfvih ulicah h. št. 6
 gospodu

Avgustu Strassnitzky-ju in drugu.

Prosim, da se meni izkazana blagotna naklonjenost blagovoli
 ohraniti tudi mojemu nasledniku.

Z velespoštovanjem
Viljem Helfer
 slikar in fotograf.

(48)

Pisarna
 dvornega in sodnega odvetnika

dr. A. Homann-a
 na Dunaju

(5—2) nahaja se sedaj
 I. Graben, Bräunerstr. št. 5.

Št. 41.038. **Razglas.** (3430—3)

Občinski svet deželnega stolnega mesta Ljubljane sklenil je v svoji
 seji dne 23. t. m., da je v svrhu pokritja izvanrednih stroškov mestne občine
 ljubljanske **mestne doklade zvišati in od 1. januarja 1897. l.**
počenči pobirati nastopne doklade:

1) od pridobitnega davka (obrtarine) z državnimi dokladami vred do
 gld. 5.25 čiste obrtarine 6%, od gld. 5.25 do gld. 26.25 čiste obrtarine 10%,
 od gld. 26.25 naprej pa čiste obrtarine 15%.

2) od dohodnega davka z državnimi dokladami vred
 do gld. 50 — 10%,
 od " 50 — do gld. 500 — 15%,
 " 500 — naprej 25%

3) od hišnonajemninskega davka 15%.

4) od zemljiškega davka tudi 15%.

To se z ozirom na določilo §. 43. obč. reda za deželno stolno mesto
 Ljubljano oznanja z dostavkom, da mora vsak, kdor misli, da se mu s tem
 sklepom godi krivica, uložiti svoje ugovore v **štirinajstih dneh**, to je
 do 11. januarja 1897. leta pri podpisnem magistratu,

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane
 26. dan decembra 1896.

L. Luser-jev obliž za turiste.

**Gotovo in hitro upli-
 vajoče sredstvo proti
 kurjim ošesom,
 žuljem na pod-
 platih, petah in
 drugim trdim
 praskam
 kože.**

**Veliko
 priznanih
 pisem je na
 ogled v
 glavni razpošiljalnici:
 L. Schwenk-a lekarna
 1850-52 Metdlin-Dunaj.**

Pristen samo, če imata navod in
 obliž varstveno znamko in podpis,
 ki je tu zraven; torej naj se pazi
 in zavrne vse manj vredne ponaredbe.

**Pristen v Ljubljani: J.
 Mayr, Mardetschlager, U.
 pl. Trnkoczy, G. Piccoli, L.
 Grečel; v Radolfovem
 S. pl. Sladovič, F. Haika;
 v Kamniku J. Močnik;
 v Celovci A. Egger, W.
 Thurnwald, J. Birnbach-
 er; v Brezju A. Aich-
 inger; v Trgu (na Ko-
 roškem) C. Menner; v
 Beljaku F. Scholz, Dr.
 E. Kumpf; v Gorici G.
 B. Pontoni; v Wolf-
 bergu A. Huth; v Kra-
 nju K. Savnik; v Rad-
 goni C. E. Andrien; v
 Idriji Josip Wario; v
 Radovljici A. Roblek;
 v Celju K. Gela; v Or-
 nomlju F. Haika.**

Občno kot najboljši
 priznani izdelki

ovratniki, manšete in srajce

imajo
 zakonito

levovo
 in se prodajajo
 prodajalnicah za moško
 v tu- in

marko
 našo
 zavarovano
 v najboljših
 modno in platneno blago
 inozemstvu.

M. JOSS & LÖWENSTEIN, Praga VII.
 Na drobno se pri nas ne prodaja.

(3197—6)